

5. Кіпріанов І.Ю. Використання арт-терапії у роботі з дітьми з особливими потребами. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2014. №5. С. 77–81.
6. Наконечна О.В. Арт-терапія як спосіб впливу на особистість у вітчизняній та зарубіжній літературі. *Молодий вчений. Херсон: Видавничий дім «Гельветика»*. 2014. №1(3). С. 158–161.
7. Садова І.І. Арт-терапія як сучасний метод у системі соціальної роботи педагога з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку. *Актуальні питання колекційної освіти*. 2012. №3. С. 197–205.
8. Сорока О.В. Арт-педагогічний супровід молодших школярів. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2012. Вип. 22. С. 152–155.

Розлуцька Галини Миколаївна

доктор педагогічних наук, доцент
кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м.Ужгород, Україна
grozlutska@uznhu.edu.ua

Іваничко Інна Іванівна

аспірант
кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м.Ужгород, Україна
innaivanicko@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-0161-6400>

ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ПОЛІКУЛЬТУРНОСТІ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА РЕГІОНАЛЬНИХ ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Міждисциплінарними дослідженнями останніх десятиліть встановлено, що толерантність є актуальною проблемою сьогодення як глобального, національного так і локального порядку, що пронизує усі сфери життя українського суспільства: міжетнічну, релігійно-конфесійну, освітню соціальну, політичну, та ін. Сучасний науковий дискурс має широкий спектр досліджень феномену толерантності. Утвердження України на міжнародній арені вимагає взаємодії та співпраці в умовах розмаїття. Об'єднавчим фактором у сучасному вимірі виступають не тільки традиційні спільності такі як етнічні, релігійні, расові або політичні, бізнесові чи військові інтереси, але й світоглядні, що визначаються через вартості. З'являються й модерні ідентичності, які супроводжують розвиток суспільства, економіки, технологій.

Складні територіально-політичні зміни та багатотіпова приналежність прикордонних територій України до різних державних утворень стали причиною формування строкатої структури населення, що інтенсифікує потребу взаємодії з представниками інших (відмінних) ідентичностей. Актуалізується питання утвердження толерантності на Закарпатті, як одному із найбільш полікультурних регіонів України. Разом з тим, протистояння виникають через конфлікт системи вартостей, який полягає у цивілізаційному

розколі, політичному, економічному, культурному, коли порушуються права одних (особистостей, груп, народів, спільнот, держав) задля блага інших. Результати інноваційного міжнародного проекту «Толерантність на кордонах Європи: вимір для України» (2018-2019) у рамках співпраці університету Людвіга Максиміліана в Мюнхені (Німеччина) та ДВНЗ Ужгородський національний університет» (Україна) представляють освітню сферу як концепт проактивної толерантності який гармонізує протилежні світоглядні позиції, суперечливі погляди, зрівноважує прояви різні орієнтації [2].

Національна освіта як пріоритет держави орієнтований на соціально-економічний, культурний, інноваційний розвиток перебуває у стані реформування. Метою трансформації є наближення усіх ланок освіти до європейських стандартів. Інтеграційні процеси у європейських країнах спричинили формування єдиної європейської свідомості, в основі якої толерантність розглядається повага до прав іншої людини, а відтак – беззаперечне підпорядкування закону, яке, як відомо у пострадянських країнах набуло викривлених форм. Основою європейської освітньої системи є збереження права на національну освіту та підтримка рівних можливостей отримати освіту без огляду на відмінності. Вищенаведені принципи за-

кріплені на міжнародному, державному та регіональних рівнях у різноманітних деклараціях, законах, постановах органів влади та самоврядування.

Центральне місце у модернізованому національному освітньому просторі належить початковій школі. Тут формується особистість, її громадянська позиція та моральні якості, закладаються потенційні можливості успішно реалізуватись у мінливому світі впродовж життя. Однак, на думку академіка НАПН України О.Я.Савченко проблема толерантності в освітньому просторі нашої країни належить до малодосліджених у теорії і недооцінених у шкільній практиці як наслідок багаторічного побутування радянської офіційної ідеології [1, с.125].

Сьогодні нарізла потреба у вивченні досвіду реалізації толерантності у освіті Закарпаття, особливо на тих історичних етапах, які суголосні сучасним українським реаліям і позначились ускладненими політичними, воєнними, міжетнічними конфліктами. Започатковано дослідження культурно-освітніх умов формування закарпатського соціуму сприяли криста-

лізації у місцевого населення феномену сприйняття іншого (відмінного) як рівного у працях Л.Белея, М.Вегеша, О.Мишанича, М.Токаря, П.Чучки та ін. Важливе значення у контексті нашого дослідження мають наукові історико-педагогічні студії З.Ваколі, В.Кеміня, М.Кухти, Л.Маляр, О.Фізеші, М.Чепіль, О.Яцини та ін., в яких окреслено аспекти виховної й педагогічної діяльності на засадах толерантності. У дослідженнях Г. Розлуцької переконливо доведено, що на регіональному вимірі були викристалізовані цінні теоретичні та практичні надбання виховання толерантності молодших школярів в умовах культурного розмаїття закарпатського суспільства. Формування толерантності як професійно важливої риси особистісно-професійного розвитку майбутніх педагогів представлено у роботах Т.Атрощенко, І.Козубовської, І.Розман, Г.Шикітки та ін. Тож, перед сучасними дослідниками постає завдання здійснити цілісний аналіз регіонального історико-педагогічного досвіду виховання толерантності молодших школярів в умовах полікультурності на Закарпатті.

Список використаної літератури

1. Савченко О.Я. Толерантність як цінність шкільної освіти: методичний аспект. Педагогічні науки. 2014. Вип. 1.46 (108). С.125–129.
2. Толерантність на кордонах Європи: вимір для України. Матеріали міжнародної наук.-прак. конф. Ужгород: ФОП Наумченко. 2019. 144 с.

Рюль Вікторія Олександрівна
кандидат соціологічних наук, доцент
кафедра соціології та соціальної роботи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м.Ужгород, Україна
viktoria.riul@uzhnu.edu.ua

ДОСЛІДЖЕННЯ МІГРАЦІЙНИХ НАСТРОЇВ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ НА ПОГРАНИЧЧІ

Українська молодь на сьогоднішній день найбільш схильна до прийняття радикальних міграційних рішень, що особливо гостро відчувається на пограниччі. Причинами міграційних настроїв дослідники називають соціально-економічну мотивацію, бідність і неможливість реалізувати себе в Україні. На сьогодні Україна перетворилася на постачальника за кордон переважно інтелектуальної, висококваліфікованої і разом з тим дешевої робочої сили. Студентська молодь - особлива соціальна група молоді, яка представляє собою «майбутнє в сьогодні», вона є провідником цінностей у майбутнє, тобто визначає, яким буде це майбутнє. [4] В соціологічних наукових роботах, присвячених студентству, найчастіше ця сукупність індивідів розглядається як соціальна група в соціальній структурі суспільства, яка за своїм суспі-

льним становищем належить до інтелігенції, призначеної для занять висококваліфікованою працею в різних галузях науки, техніки, культури й ін., є її резервом.[3] Деякі дослідники вважають, що студентство можна трактувати як потенційну еліту сучасного суспільства, наголошуючи при цьому, що не всі представники студентства стають елітою, але на етапі навчання у ВНЗ за фактором приналежності до студентської молоді вони носять ярлик еліти. Студентська міграція – це міграція нового типу, яка видозмінює традиційний розподіл міграції на тимчасову та постійну.[2] З врахування територіального розміщення Закарпатської області, багатонаціонального та етнічного складу населення, а також впливу пограниччя проблема студентської міграції постає найбільш гостро в даному регіоні країни.